

Č A N

B Á S N Ě

S V A Z E K T Ř E T Í

ČAN / BÁSNĚ

Č A N

B Á S N Ě

S V A Z E K T Ř E T Í

Tato publikace byla vydána za laskavé finanční podpory
Nadace Židovské obce v Praze
a Nadace Židovského muzea v Praze

Ediční přípravu Čanových básní podpořila
Nadace Český literární fond

© Triáda, 2009

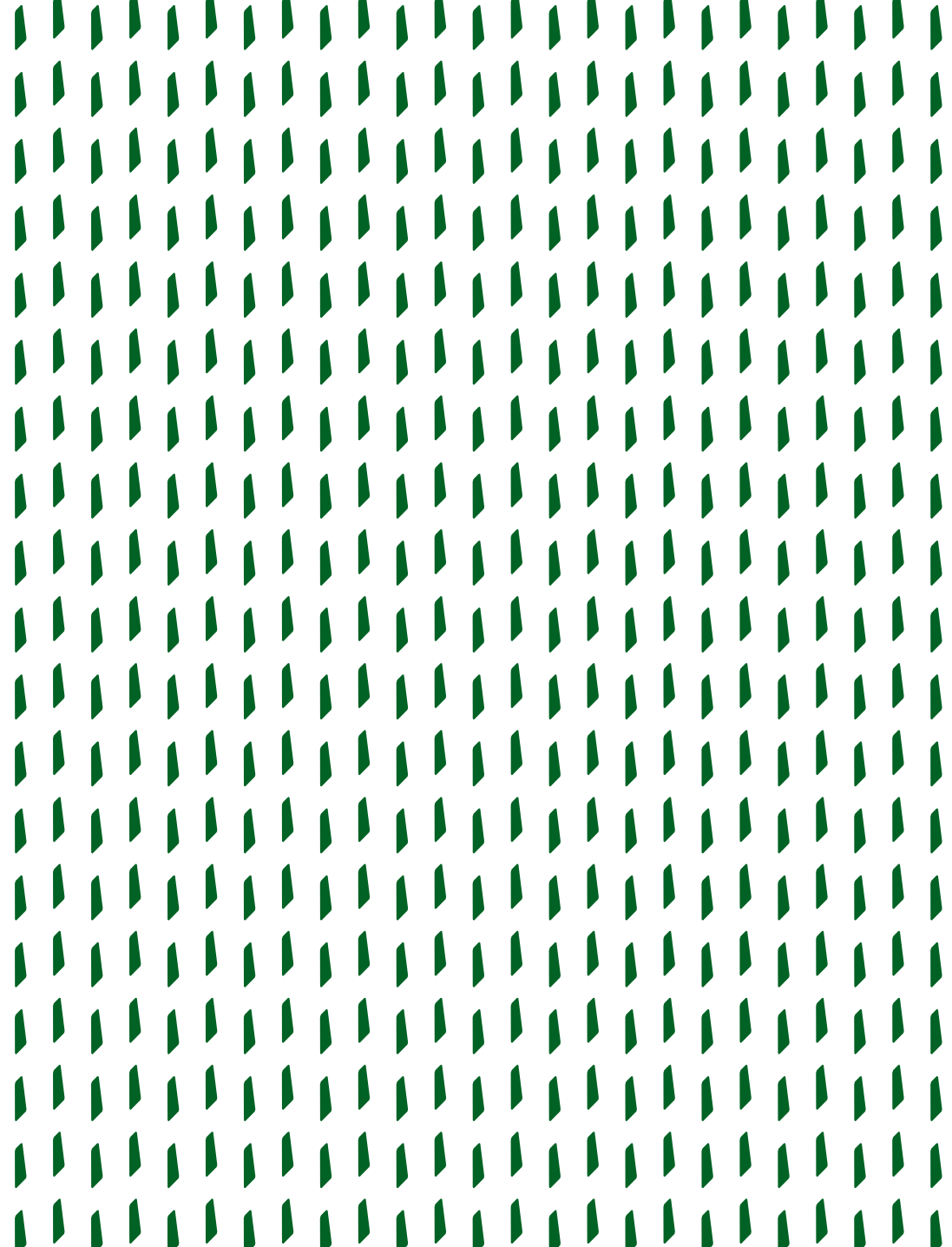
© Tomáš Ungár – heirs, 2009

Commentary © Michal Kosák, 2009

ISBN tištěné verze 978-80-87256-10-7

ISBN verze PDF 978-80-87256-58-9

ŽEHRÁNÍ A PROSLOVY

Žehrání na časy

Zavěsil jsem své časy
do povětří
v němž duje divoce
mé srdce plátěné
5 rozum bláhový
však sněžné brány větří
na dlani plamene

z mých očí
v tichém bezustání
10 poloandělé soumraků
se šklebí vesele
kry drobných slov
teď svědčí údivnému tání
keř rozhořel se
15 na okraji postele

jen pozornost věcí
kterým chybí zdání
a náklonnost věcí
kterým chybí stín
20 stojí tu se mnou bez reptání
v tichém pochybu zdali bdím

cop hlasů spojených do žehrání
a rozdivočelých
jak dávný tatařín
25 se učí melodiím na svítání
když medem sladí blín

někde za okrajem stránky
tam kde slovo ztrácí
svůj letmý dech
30 sednu si smrti do čítanky
a zapomenu krve spěch

vším tím čím jsem
naslouchám bez váhání
tomu kým býti nestačím
35 pomalu sbírám svá
rozlámaná přání
k posledním trachtacím

Žehrání k lásce

Jen přisedni lásko
jen přisedni si blíž
chce se mi vyraubovat
ty má krásko
5 tvé něhy tajnou skrýš

Do temena mi bije pěstí
rozdivočelé slunce polední
zachtělo se mi úzce po propasti
již pro mě nosíš pod sukni

10 Pod mojí kůží
dávno ticho je
a napad první sních
v něm tvoje šlápěje
probouzí dávný smích

15 Já vím
že neumím tišit pláče
však někdy u paty
usedne slovo veselé
podivínská duše
20 sedí v těle rváče
tak trochu jako na okraji postele

Já tuším že jsem jen občas tady
a většinou se sobě a tobě zdám
každý vesmír má svoje tajuplné spády
25 v každém jsme pospolu
a v každém je každý sám

A navečer se roztančíme
po krajině
pak zalehnem do sebe jak víno do sudů

30 jak lišák jenž se stočil
ve své úžlabině
a zaspal halali
vlastního osudu

Proslov o říčkách

Přebrodím říčky
nemaje řek
na jejichž březích
závidí vítr světlu
5 když čechrá kožíšky
liščích vět
a laská čenich
medvědímú teplu

Na oněch březích
10 začínají stezky
pustinou
z níž táhne dávný věk
a čísi úzkosti a stesky
do čerstvě opuštěných
15 šlápějí
teď vrhají se blesky
a rvou se krvelačně
o paměť

Jen občas po ránu
20 do letu ledňáčka když svítá
a tvary do smyslů
se vůní časů zaboří
stárnoucí faun rozumu
nahou myšlenku vítá
25 stříbrnou mincí údivu
se jí podivínsky zadvoří

Spěchající voda
zebe směrem proudu
a zatíná čepele do břicha vlásečnic
30 pstruzi se skokem vysmívají
zasněnému bloudu
jen ještě tahle říčka
a pak už dlouhé tenké nic

Bolavými zády opřen o pilíř
slovem nahatým jak k rakovině
odsouzená myš
já na měsíci loudím krásu
5 terpentýnem čpící
zatímco on si voní rozkrokem a pouští
a čmárá léta do soumraku kmenů
a připravuje
v rozhořelém houští
10 zimu obstavenou do plamenů

Ó měsíci
jenž vozíš ženy
na ocásku slibuje jim něhu
záhadu a lásku
15 pozdě v noci
si shrábneš muže
do smečky
pečlivě oblékneš je do zbraně
a směješ se jim
20 nahým zadkem děvečky
když planinou svého činu
potměšile řádí
vůně rozkroku
a pouště
25 zputlí kamarádi

Jenomže kdesi ve mně
se skrývá velký čínský had
který na tebe můj brachu
si připravuje hlad
30 v příhodném okamžiku
někdy mezi psem a vlkem
spolkne tě sílou zvyku
spolu s tvým stříbrošedým plkem

Žehrání ke krajině

Když nocí nahá stehna blázní
rozdivočelé samotě do tance úzkostí
když trubka melodií rodí děcka básní
a přibíjí je na mé soukostí

- 5 Já postávám s rotou
svých vlastních stínů
u zbytků zazděného zpěvu
bouře
ruce složeny do tmavého klínu
10 rozpouští vítr pomalého hněvu

Zpusťlým podnebím ozve se nahý smích
jak velrybí píseň mořem plamene
klaun smrti pádí si to na saních
krajinou dlaně do pěsti sevřené

- 15 Rota mých stínů zatajila dech
krev zamilovala se do potu
ten tam je dávný vlčí spěch
tep v božích mlýnech
učí se klapotu
- 20 A z ticha tmy jež voní mrtvým jarem
tenounkým proužkem jak promarněná krev
jdou bílé tváře obkročeny darem
jímž plamen obšťastňuje
mízu dřev
- 25 Teď procházejí rotou mých stínů
hlas do kopy snáší klásky úžasu
a sekerou rozděljuje vinu
na tu svou a na tu svého ohlasu

Hněv hořkne hněvem

30 rána ránou hnisá
krajina drnčí do cínu zalitá
jak věkem roztočená mísa
jež nesoucí ruce a dlaně polyká

Kdesi za obzorem kamenně si svítá

35 jak trpělivost drcená loukotí
jak olověná hřívá za krk litá
svítá si konec století

Žehrání zcela občanské

Tak stojíme si v houfu
občané slovutní
bez opasku a beze šlí
pod paždím voní prázdno
5 zánovní
copánky úzkosti
stékají bez mašlí

chomoutem rtů
připoutání k větru
10 jak do večerní gala košatinky
pobratřenci téže střenky
souandělé a soukati
soupeřící si v témže svetru
k téže zimě spolu proklatí

15 Bez naděje a bez záminky
s ovčími játry a vlčím střevem
v žaludku zabořené prsty kmínky
vlhkým a chlupatým podvečerem
bloudí nám touhy
20 nakažené od vzpomínky

Naše nejsladší zakuklená přání
rodí po ránu houfce vrahů do sadu
vnitřnostmi něhy tryská žluč bez zastání
krev slastí jedem otravuje návnadu

25 Potloukáme se městem zaneonované samoty
nevěříce své vlastní
vlhké dlani za pětník
jen dotek náhodný předstírá
lásky zálohy
30 a lásce samotné chybí tu pamětník

Tak jenom ještě letmý úsměv pro štěstí
a rozhodnout se
kdo to všechno splatí
až na to naše náměstí
35 vyjdou do růžova oblečení kati

Proslov rubikonský

Tak pánové tady ho tedy máte
Rubikon zamrzlý do břehů náhody
a jak už mě tak znáte
tak víte

5 že kostky jsou už dávno vrženy

že na druhé straně
čeká Řím
Kleopatra a Brutův stín
červený koberec krve

10 osudu hozený na schody

Teď osedláme si
takovou malou privátní bouři
špičkou meče polechtáme štěstí
na podbříšku

15 ať z Říma se vesele kouří
my do červánků
nepotřebujeme stříšku

vyschlou hlínu času
si smočíme koňskou močí
20 a pak mu dodáme
tvar rozjetou podkovou
pod vykasanou sukní moci
naš meč nám bude zástavou

vítr bouře nám bude čechrat tváře
25 do chřípí postaví se vztekly tep
bohům přepíšeme slabikáře
do zad protivníka zamiluje se náš řev

tak pánové tady ho máte
Rubikon lesknoucí se stříbrem hvězd
30 na druhé straně podsvětí

které tak důvěrně znáte
a víte že venkonceem není
jiných cest

Proslov s rukou za zády

Ted' chodím s rukou za zády
a nadávám svému stínu
kdesi na zábradlí velké náhody
bledé postavy
5 se už dávno dohodly
a sbírají mi kameny na peřinu
a sbírají mi kameny do polštáře
opřeny o vesmírné pohodlí
dívají se rozvážně
10 do mé rozdurdělé tváře
čtou z každé oční vrásky
čtou z dlaně závisti a lásky
závisti
jejichž černý vánek
15 se rozlil po krajině
a lásek
jimiž slunce bylo provždy jiné

každé hlavy vzpřímení
je jenom toulavé znamení
20 komusi za obzorem
komusi
kdo stejně nemá čas
pokud má vůbec ústa
oči
25 hlas

odvaze napuchne měkké
bílé břicho viny
každému ano
ne přibije dlouhé stíny
30 paty plné hlíny
odposlouchávají
tep krve líný
nejedno krásné překvapení

vymění tiše stranu
35 a hraje zdlohavě
a bezděčně
levou rukou bílou hranu

bledoučké postavy
vy na zábradlí velké náhody
40 co já už jsem to na Vás chtěl

pod sukni smět
občas nějaké krasavici
a najít ji ráno
tiše vedle sebe spící

45 do písku u moře
čmárat palcem čáry
palcem jenž kupodivu
zůstal hravý

s přáteli sedět na mezi
50 a čekat až se sešeří

jen někdy občas takhle k ránu
když do ptačího křiku
se sešly mé osobnosti
na měsíci jsem loudil vránu
55 pošetilé náklonnosti
věcí kterým chybí zdání
a věcí kterým chybí stín
a možná pár letmých přání
ve kterých nevím
60 zdali vím či sním
a pak jsem občas
číhal na setkání
kdy každé uvnitř
svoje vně si mámí
65 začarovaným protějškem

jinak už nic
a až jednou začnete
se svým zejtřejškem
ve kterém bude chybět
70 moje dnes
odněkud ze žita
se ozve moje lání
jako když štěká pes
na hosta bez pozvání